

Andorra és reconeguda per la UNESCO enmig d'un moment d'alta tensió política

La satisfacció per la inscripció de la Vall del Madriu – Perafita – Claror a la llista del Patrimoni Mundial de la UNESCO s'ha vist entelada per les acusacions dels ecologistes al Govern andorrà de falta de diligència, les discrepàncies entre les cinc administracions afectades i les queixes de falta d'informació per part dels propietaris de la zona.

La inscripció per la UNESCO d'una part important del territori andorrà, el corresponent a la Vall del Madriu – Perafita – Claror, a la llista del Patrimoni Mundial dins la categoria de paisatges culturals, a més de la natural satisfacció que ha provocat en la societat andorrana, s'ha revelat com un catalitzador de les mancances que pateix el país del Pirineu en matèria de protecció mediambiental i, tenint en compte els diferents colors polítics de les cinc administracions implicades (el Govern i quatre comuns), podria esdevenir també un cavall de batalla durant la precampanya de les eleccions legislatives de la primavera vinent que es preveu comenci amb força aquesta tardor.

La distinció de l'organisme internacional va arribar després d'un procés iniciat els primers mesos de 2003, quan, a proposta del Comitè Nacional Andorrà d'ICOMOS, el Govern d'Andorra va presentar oficialment la candidatura. A l'octubre del mateix any un grup d'especialistes de la UNESCO va visitar la vall i es va entrevistar amb els representants de les institucions i amb els agents vinculats a l'ús del territori i, finalment, la inscripció va arribar en el curs de la 28a sessió del Comitè del Patrimoni Mundial celebrada a Suzhou (Xina) el primer de juliol.

Un territori únic. La vall del Madriu – Perafita – Claror té una superfície de

4.247 hectàrees corresponents a les parròquies d'Escaldes-Engordany, Andorra la Vella, Sant Julià de Lòria i Encamp, que constitueixen poc menys del deu per cent del territori andorrà. És una vall d'origen glacial que drena la conca secundària més gran d'Andorra, la del riu Madriu, subsidiària de la conca principal de la Valira d'Orient. El seu eix fluvial és format pel riu Madriu i el seu afluent principal, el riu de Claror i Perafita, i el relleu, amb un desnivell entre els 1.060 i els 2.905 metres d'altitud, és molt accidentat, majorment format per roca granítica, i amb un mantell vegetal molt variat que va des dels boscos de ribera i els prats de dall fins a les pinedes de pi roig i de pi negre, els boscos d'arbres caducifolis i l'estatge alpí amb prats i roquissar.

Els valors que la UNESCO ha reconegut a la zona són tant de caràcter natural com cultural. Entre els primers es compta la geomorfologia glacial, l'altiplà del calm de Claror (una extensa plana alpina als 2.600 metres d'altitud) i la varietat d'espècies vegetals i animals que poblen el territori, amb una gran diversitat d'hàbitats. Els valors culturals se centren en els testimonis de la utilització humana de la vall des de temps antics fins avui, amb la presència d'elements lligats a l'activitat agropastoral (bordes, cabanes, parets de pedra seca, canals de reg, camí empedrat), a la indústria siderúrgica (antiga farga, mines

i carboneres) i a l'aprofitament hidroelèctric iniciat a la dècada dels anys 30 (preses de Ràmio i d'Illa i canal subterrani de Ràmio a Engolasters).

Precarietat. La satisfacció amb què ha estat rebuda la catalogació de la UNESCO no ha evitat que s'evidenciés la precarietat amb què s'ha iniciat el projecte que, en aspectes diferents, ha estat posada sobre la taula respectivament pels ecologistes, pels comuns afectats i pels propietaris de la zona.

L'Associació per a la Defensa de la Natura (ADN) ha lamentat que, més d'un any després d'haver presentat la candidatura, el Govern no hagi iniciat el procediment per declarar la vall bé d'interès cultural, de manera que allò que protegeix la UNESCO no estigui encara protegit a escala local, i ha demanat que es faci aquesta declaració de forma immediata i es procedeixi a redactar un pla de gestió. També ha demanat que, abans que s'acabi la present legislatura, el Consell General, parlament andorrà, aprovi la llei de conservació de la natura a fi de dotar el territori andorrà d'un instrument de protecció avui encara inexistent.

Per la seva banda, els cònsols de les quatre parròquies implicades han denunciat la manca de respostes del Govern als interrogants que ja li van plantejar l'any passat, especialment pel que fa a la forma prevista de gestió, unes de-

La Vall de Madriu - Perafita - Claror ha estat declarada Patrimoni Mundial per la UNESCO, però el Govern Andorrà encara no l'ha catalogat com a bé d'interès cultural per garantir-ne la protecció.

claracions que han obert un front de fricció que ha portat el ministre de Cultura a acusar-los de poc entusiasme i de veure el projecte com "una fatalitat".

La reacció més virulenta, però, l'han tinguda els "cortalans" o propietaris de petites explotacions agrícoles i ramaders de la zona, que s'han lamentat d'haver conegut el projecte per la premsa i han acusat el Govern de falta de diàleg. Els cortalans asseguren que no tenen intenció d'especular amb les seves propietats, però volen saber quin és el seu encaixament en el futur pla de gestió de la zona i participar en el seu disseny.

La solució, a la tardor. Aquestes reaccions dels diferents sectors implicats tingudes en ple estiu, quan l'activitat política i social és mínima a Andorra, fan presagiar una "tardor calenta" deguda a les desconfiances mútues i als indicis de politització del tema que ja han

aflorat aquests últims dos mesos. De fet, l'organització de dues festes de celebració: la popular, convocada pels

En una tardor preelectoral, les critiques d'ecologistes i propietaris per la vall de Madriu posaran d'actualitat el debat sobre el model territorial

ecologistes i els alpinistes del Club Pirinenc; i la institucional, convocada pel Govern i a la qual no van assistir dos dels còsols de les quatre parròquies implicades, perfila una diversitat d'interessos que difícilment es conciliaran en un període que serà de precampanya electoral. El cas afecta el front institucional, amb cinc administracions implicades i que és molt lluny d'assolir la unanimitat de criteris; el front ecologista i alpinista, que tot just surt ara d'un moviment social, relacionat amb el front incinerador que, en el seu moment àlgid, va posar en peu de guerra una pila d'associacions civils; i el front relacionat amb els propietaris de cortals a la zona, amb una llarga experiència de més de deu anys de lluita infructuosa per aconseguir la construcció d'una via d'accés rodat als seus terrenys.

Àlvar Valls